

Biblioteka
Jagiellońska
KRAKÓW

WILEŃSKI

NIEZALEŻNY ORGAN DEMOKRATYCZNY.

Redakcja i Administracja: JAGIELLOŃSKA 3.
Telefon 99. Czynne od godz. 9—4 ppół.
Naczelny redaktor przyjmuje od 2—3 ppół.
Redaktor działu gospodarczego przyjmuje
od 8—9 wiecz. Rękopisów Redakcja nie zwraca.
Konto czekowe P. K. O. 80.750.
Drukarnia — ul. św. Ignacego 5. Tel. 893.

CENA PRENUMERATY: miesięcznie z odnośnikiem do domu lub przesyłką pocztową 4 zł. Zagranicą 7 zł. CENA OGŁOSZEŃ: za wiersz milimetryowy tekście—25 gr., za tekstem—10 gr., ogłoszenia mieszkaniowe—10 gr. (za wiersz petitowy) 1/2 rekla-
nadestane—30 gr. (za wiersz redakcyjny), dla poszukujących pracy—50% zniżki, ogł. cyfrowe i tabelowe o 20% drożej, ogł. z zastrzeżeniem miejsca 10% drożej. Układ ogłoszeń 6-cio łamowy, na IV stronie 10-cio łamowy. Administracja zastrzega sobie
zmianę terminów ogłoszeń.

Co piszą z jednej i z drugiej strony Renu o ostatnich zdarzeniach w Polsce.

Bruksela w październiku.
Uarto się już w Europie, że
gdy z franko-belgijskiej strony Ren-
u słyszymy wyrazy uznania, za-
chęty, współczucia i t.d., to z nie-
mieckiej strony rzeki brzmią zło-
śliwe docinki, pospolite wymysły
lub nieukrywane „Schadenfreund-
schaft”—wszystko zależnie od oko-
liczności, w jakiej się znajduje Pol-
ska. Uspokojenia i humory na-
szych przyjaciół i przeciwników
charakteryzują się więc stale przez
tendencje odwrotnie proporcjo-
nalne.

To też, jako wyjątek z reguły,
należy zanotować oddźwięki, jakie
znalazły w prasie francuskiej, bel-
gijskiej i niemieckiej ostatnie dwa
posunięcia rządu polskiego: stano-
wisko, zajęte wobec bezprzykładnej
arogancji litewskiej oraz szczególnie
doprowadzenie do końca rokowań
o pożyczkę amerykańską.

W pierwszej kwestii prasa fran-
cuska i belgijska jednomyślnie sta-
nęła po stronie Polski. Nietylko
socjalistyczne, lecz i prawicowe or-
gany zgodnie uwypukliły politykę
terroru, stosowaną przez uzurpa-
torski rząd kowieński względem
ludności Litwy wogóle, zaś mniej-
szości polskiej w szczególności.
Podkreślono stałe i, niestety, bez-
skuteczne usiłowania Polski dojścia
do porozumienia z awanturniczym
sąsiadem. Zaznaczono nieprzej-
dane stanowisko Litwy i chorobli-
wą megalomanię jej władcy.

Prasa niemiecka, demokratycz-
no-mieszcząca i nacjonalistyczna
zajęła od początku stanowisko zaj-
mowane z reguły: wrogie dla Pol-
ski. Mówiono o szukaniu przez
Polskę agresji względem Litwy i u-
cisku litewskości w Wileńszczyźnie
i t. d. Jednakże w pewnej chwili
stanowisko Berlina zmodyfikowało
się.

Na zmianę frontu wpłynęły re-
lacje korespondentów specjalnych,
wysłanych do Wilna na 9-go paź-
dziernika. Korespondenci ci nie
donosili w gruncie rzeczy nic spe-
cjalnego. Stwierdzili jedynie spon-
taniczność, powszechność i jedno-
myślność manifestacji polskich w
Wilnie. Podkreślili brak agresy-
wności w przemówieniach, brak eks-
cesów ze strony tłumów, szczerą
wolę rządu polskiego i ludności
do nawiązania pokojowych z Li-
tinami stosunków. Wobec powyż-
szego prasa niemiecka zmuszoną
była wyznać, że Polska dokłada
wszelkich sił do utrwalenia poko-
ju na Wschodzie. Represje wzglę-
dem Litwinów nazwano wreszcie
ich właściwym mianem: koniecz-
nych środków zapobiegawczych dla
powstrzymania działań nacjonaliz-
mu litewskiego.

Bodaj, że poraz pierwszy Ber-
lin, Paryż i Bruksela mówiły o
Polsce w tonie mniej—więcej zbliz-
żonym.

Świeższej daty wypadkiem, o-
mawianym szczególnie w prasie
ekonomicznej—jest doprowadzenie
do pomyślnego wyniku rokowań o
pożyczkę amerykańską. Mocne
stanowisko rządu Marszałka Pił-
sudskiego wobec finansjery z za-
Atlantyku, zakofczone zwycię-
stwem polskich warunków, zyskało
powszechne uznanie. Baz względu
na komentarze w sprawie doradcy
finansowego amerykańskiego przy-
rządu polskiemu, prasa ekonomicz-
na z obu stron Renu mówi o po-
życzce, jako o poważnym sukcesie

gospodarczym Polski. Treść omó-
wień francuskich i belgijskich róż-
ni się od niemieckich swą życzli-
wością. Konkluzje zasadnicze po-
stoją te same. Stwierdza się, że
dojście do skutku pożyczki amery-
kańskiej wytwarza atmosferę bez-
pieczeństwa dla lokat kapitału w
Polsce. Wobec wysokiego opro-
centowania gotówki w Polsce—ka-
pitał międzynarodowy będzie miał
pomyślnie warunki dla lokat. Na-
leży oczekiwać rozwoju transakcji
via Warszawa.

Piszący te słowa ma dobrego
towarzysza wszelkich eskapad tu-
rystycznych w osobie pewnego
brukselczyka. Ów zacny młodzień-
kiedys w maju 1926 roku powitał
niżej podpisanego wymachiwaniem
wieczornego dziennika i okrzykiem
„Vive Marechal Pilsudski!” Było
to w dniach walk majowych, kiedy
sprzeczne wiadomości z Polski bu-
dziły żywe zaniepokojenie wśród
tych, co Polskę kochali lub jej
tylko sprzyjali. Jednakże ogólna
sympatja opinii i prasy belgijskiej
i francuskiej była wówczas i jest
dzisiaj po stronie tego, co pod
Warszawą pobił bolszewików, w
Warszawie opanował nieład i po-
skromił korupcję i który w każdej
sytuacji potrafi odpowiednio mó-
wić czy to do chorych na niena-
wiść Litwinów, czy też do powo-
dowanych zimną rachubą interesu
bankierów z Wall-Street.

T. Nagurski.

Do czego prowadzi polityka nacio- nalistów gdańskich.

GDĄŃSK. 18. X. (Pat). Pole-
mizując z atakami, skierowanymi
przez nacjonalistów niemieckich
przeciwko stronnictwu lewicowemu
w Gdańsku, tutejszy organ socjal-
nych demokratów „Danziger Volk-
stimme” podaje pod sąd opinii
publicznej politykę nacjonalistów
niemieckich w Gdańsku, oświad-
czając między innymi dosłownie:
„Cała dotychczasowa działalność nie-
miecko-nacjonalistycznego senatu
m. Gdańska zmierza wyraźnie do
jednego celu, a mianowicie do
gospodarczego zrujnowania wolne-
go miasta, aby na tej drodze przy-
gotować przyłączenie Gdańska do
Rzeszy Niemieckiej”.

Rozporządzenie o stabilizacji złotego

WARSZAWA. 18. X. (Pat). Z
dnem 13 października 1927 roku
weszło w życie rozporządzenie
Prezydenta Rzeczypospolitej o sta-
bilizacji złotego (Dz. Ust. R. P. nr.
88 poz. 790). Rozporządzenie po-
wyższe ustala wartość złotego
według nowej realizacji do złota, a
mianowicie z jednego kilo czystego
kruszczy wybijają się 5.924,44 złotych,
podczas gdy poprzednio wybijano
było 3.444,44 złotych.

W konsekwencji od dnia 13 b.
m. złoty w złocie przedstawia rów-
nowartość 9.53,32 grama czystego
złota (poprzednio 9.31), co ściśle
odpowiada wartości złotego obie-
gowego.

W rezultacie ustalenia nowego
parytetu nastąpił przerachowanie
powstałych przed dniem ogłoszenia
wymienionego rozporządzenia zo-
bowiązań złotych w złocie, przy-
czem 100 dawnych złotych w złocie
będzie odpowiadało 172 no-
wych złotych w złocie. W naj-
bliższym czasie ukaże się odnośne
rozporządzenie Prezydenta Rzeczy-
pospolitej. Informacje powyższe nie
dotyczą transakcji zawartych w
złotych obiegowych, które żadnemu
przerachowaniu z natury rzeczy nie
ulegają.

Powodzenie polskiej p...zki.

W Londynie.

LONDYN. 18. X. (Pat). Lista subskrypcyj-
nacyjnej na dwa miliony funtów szterl. zmknęta została dziś w połud-
nie. Pożyczka pokryta została z nadwyżką.

LONDYN. 17. X. (Pat). Prasa angielska podaje w związku z sub-
skrypcją na dwa miliony funtów szterl. pożyczki dla Polski wiele uwag,
podkreślających fakt, że uzdrowienie gospodarcze i finansowe Polski
opiera się przeważnie na wytycznych przyjętych przez komisję finansową
Ligi Narodów, której, jak wiadomo, posłużyły do pomyślnego przepro-
wadzenia rekonstrukcji finansowej państw Europy Środkowej.

W Nowym Yorku.

NOWY YORK. 18. X. (Pat). Wyłożona w dniu dzisiejszym na tutej-
szej giełdzie polska 7 proc. pożyczka stabilizacyjna pokryta została z
nadwyżką.

NOWY YORK. 18. X. (Pat). Amerykańskie konsorcjum bankowe,
które wyłożyło w dniu dzisiejszym polską pożyczkę stabilizacyjną, ogło-
siło jednocześnie prospekt, w którym podaje szczegóły o położeniu
gospodarczym Polski, a między innymi stwierdza, że Polska jest dru-
gim z rzędu producentem cynku w Europie. Prospekt między innymi
zaznacza, iż dług zagraniczny Polski wynosi wraz z nową pożyczką 439
milionów dolarów.

W Sztokholmie.

SZTOKHOLM. 18. X. (Pat). Subskrypcja polskiej 7 proc. pożyczki
stabilizacyjnej 1927 roku dokonana została przy niezwykle zaintereso-
waniu publiczności. Emisja pożyczki w Szwecji w wysokości 2.000.000
dolarów została rozkupiona z taką szybkością, iż w niespełna pół
godziny lista pożyczki musiała być zamknięta.

Subskrypcja 7 proc. pożyczki stabilizacyjnej w kraju.

(Telefonom od własnego korespondenta z Warszawy).

W dniu wczorajszym rozpoczęła się w tutejszych bankach subskryp-
cja 7 proc. pożyczki stabilizacyjnej. Na Polskę—jak wiadomo—przypada
10 tys. obligacji pożyczki po 100 dol.

Subskrybenci zaczęli się zgłaszać już od rana. Obligacje kupują
przedewszystkiem ludzie zamożni, przeważnie od jednej do pięciu.

Pokrycie branży polskiej odbędzie się bez trudu. Jak przypuszczają
sfery bankowe subskrypcja będzie co najmniej 3-krotna.

Subskrypcja kończy się 22 b.m.

Zwyżka kursu pożyczek polskich na rynku nowojorskim.

(Telefonom od własnego korespondenta z Warszawy).

Z Nowego Yorku donoszą, iż kursy polskich pożyczek uległy w
ostatnim tygodniu nienowemu zwyżce.

Kurs ultimo 8 proc. pożyczki Dillona z roku 1925 podniósł się o
całe 2 punkty i osiągnął nienowotany dotychczas poziom 100 3/4, gdy
w poprzednim tygodniu wynosił tylko 98 1/2. Kurs ultimo 6 proc.
pożyczki dolarowej z 1920 roku podniósł się o półtora punkta i osią-
gnął 84 1/2, gdy w poprzednim tygodniu wynosił tylko 83.

W tamtejszych kotłach finansowych traktują powyższą zwyżkę, ja-
ko dobry znak dla obecnej polskiej pożyczki stabilizacyjnej.

Zakup pełnowartościowych weksli w Banku Polskim.

LONDYN. 18. X. (Pat). Agencja Reutersa donosi z Nowego Yorku:
Podają tu do wiadomości, że banki Federal Reserve, biorące udział w
kredytach organizowanych przez szereg innych banków emisyjnych na
rzecz Banku Polskiego zgodziły się nabywać od Banku Polskiego peł-
nowartościowe weksle handlowe na sumę do 5.250.000 dolarów. Jak
wiadomo ogólna suma kredytów, przyznanych Bankowi Polskiemu wy-
nosi 20 milionów dolarów. (Uwaga Red. Pat)

Możliwość rozwiązania Reich- stagu.

WIEDEN. 18. X. (Pat). „Neue freie Presse” donosi z berliń-
skich kół politycznych, iż przeważa tam zdanie, że obecny rząd
będzie musiał ustąpić, co pociągnie za sobą także rozwiązanie
Reichstagu. W ten sposób wybory odbyłyby się nie w jesieni, lecz
prawdopodobnie już na wiosnę roku przyszłego.

Drażliwa sprawa.

BERLIN. 18. X. (Pat). Na dzisiejszym posiedzeniu Reichstagu mi-
nister spraw wewnętrznych Keudel w dłuższym przemówieniu uzasad-
niał projekt rządowy ustawy szkolnej, wskazując, że nie można uważać
tego projektu za zmieniający konstytucję. W dalszym ciągu minister
oświadczył, że gabinet nie ma zamiaru zajmować się obecnie sprawą
pokrycia kosztów, wynikających z reformy szkolnictwa, lecz wypowie
się w tej sprawie dopiero po ustaleniu redakcji ustawy.

Posel socjalistyczny Schreck zaatakował rząd, twierdząc, że pro-
jekt ustawy szkolnej zmienia postanowienia konstytucji, oddając kie-
rownictwo nad szkolnictwem kościołowi. Pos. Schreck domagał się rów-
nież szczegółowego planu pokrycia kosztów reformy szkolnictwa i za-
powiedział, że socjaliści zwalczać będą w drodze parlamentarnej przed-
łożenie rządowe.

Kwestja zaufania rządu francuskiego.

PARYŻ. 18. X. (Pat). Na dzisiejszym posiedzeniu komisji finanso-
wej Izby Deputowanych Poincaré wskazał na ewentualny szkodliwy
wpływ na budżet zmian proponowanych przez komisję i domagał się
utrzymania obowiązujących obecnie opłat od transakcji nieruchomości-
mi (7%). Poincaré dodał, że będzie bronił tego punktu widzenia na ple-
num Izby.

Wskutek tej deklaracji deputowani, którzy są zwolennikami poli-
tyki rządowej, a którzy jednocześnie wypowiadają się za zmniejszeniem
opłaty 7% oświadczyli, że gotowi są odstąpić od swych postulatów, je-
żeli rząd postawi w tej sprawie kwestję zaufania.

Z LITWY KOWIEŃSKIEJ.

Zwrot w polityce tautninków.

KOWNO. 18. X. (ATE). W ko-
łach opozycyjnych zwracają uwagę
na zmianę, jaka zaszła w stano-
wisku rządu i stronnictwa tautnink-
ków w sprawie projektowanych
zmian Konstytucji, które miały być
przyjęte w drodze referendum.

Wskazują na fakt, iż wśród
zmian, jakie mają być poddane re-
ferendum ludowemu nie figuruje
ani projektowanych przez rząd Wal-
demarasa zmiana granic Litwy, ani
zapowiadane proklamowanie Wilna
stolicą Litwy. Świadczy to, iż rząd
Waldemarasa wycofuje się w zu-
Niesłychana samowola. Przymusowe ściąganie składek
na budowę „Domu szaulisów” w Kownie.

Według nadeszłych na granicę
informacji, uzyskanych od osób
przybyłych z pow. Jezioroskiego,
Zarząd Centr. Lit. Zw. Szaulisów
przystąpił ostatnio do budowy
„Domu szaulisów” w Kownie.

W związku z powyższym Zw-zek
Szaulisów otrzymał zezwolenie li-
teńskich władz centr. na zorgani-
zowanie na terenie całego państwa
na ten cel zbiórki.

Wszystkie oddziały prowincjo-
nalne Zw. Szaulisów, przystąpiły
więc do przymusowego ściągania
od całej ludności składek. W ten
sposób, młast dobrowolnej ofiary,
cała ludność zmuszona jest płacić
rodzaj nowego podatku.

W razie odmowy oddziały szau-
lisów stosują cały szereg represyj.

Wiadomości polityczne.

(Telefonom od wł. kor. z Warszawy).

W. premier Bartel przyjął wczoraj
przedstawicieli przemysłu włó-
kienniczego, poczem o godz. 1 m.
30 odbył konferencję z ministrem
Komunikacji Romockim, a nastę-
pie z ministrem Skarbu Czechowiczem.

O godzinie 4-ej popołudniu p.
w. premier Bartel przyjeżdżał przez
Pana Prezydenta na Zamku.

Następnie o godz. 6 i pół p.
Bartel udał się w towarzystwie
m. Czechowicza do Belwederu,
gdzie Marszałek Piłsudski odbył z
nim konferencję. Powyższe narady
dostojników państwowych są
niewątpliwie związane ze sprawami
budżetowymi oraz z możliwością
wznowienia obrad sesji sejmowej.

P. minister Czechowicz w wy-
wiadzie dziennikarskim na temat
zawartej przez rząd pożyczki amery-
kańskiej wyraził się, iż pożyczkę
stabilizacyjną uważa za operację
kluczową, otwierającą drogę dla
dopływu kapitałów zagranicznych
do Polski na coraz dogodniejszych
warunkach.

W dniu wczorajszym opuścili
Warszawę p.p. Juliusz Wolf i dr.
Maks Szmít, posel do parlamentu
niemieckiego partji Sresemannna.

Panowie ci w ciągu kilkunastu
dni pobytu w Warszawie odbyli
szereg konferencji z przedstawicie-
łami świata parlamentarnego i go-
spodarczego, przyczem omówione
były główne potrzeby i możliwości
bardziej normalnych stosunków go-
spodarczych między Niemcami a
Polską.

BERLIN. 18. X. (Pat). Prasa
berlińska podaje obszernie depesze
z Warszawy, omawiające pobyt
w Warszawie prof. Wolfa i posła
Schmidta, którzy prowadzą konfe-
rencję z przedstawicielami polskie-
go komitetu, mającego pracować
nad porozumieniem polsko-niemiec-
kim. Wszystkie dzienniki podkre-
ślają, że przedstawiciele grupy nie-
mieckiej znaleźli bardzo sympat-
yczne i serdeczne przyjęcie oraz
daleko idącą skłonność do porozu-
mienia nie tylko ze strony polskich
partji lewicowych, ale także w ko-
łach prawicowych. Na podstawie
dotychczasowych rozmów obaj
pełnomocnicy niemieccy doszli do
wniosku, że w Polsce istnieje na-
strój bardzo pomyślny dla sprawy
traktatu handlowego polsko-nie-
mieckiego.

WARSZAWA. 18. X. (Pat). W
dniu dzisiejszym o godz. 12-ej w
południe, pod przewodnictwem
marszałka Senatu Trąpczyńskiego

pełności ze swego stanowiska w
sprawie Wilna, przedewszystkiem z
powodu ujemnego oddźwięku, jaki
wśród mocarstw i opinji publicznej
wywołało ignorowanie postanowień
właściwych instytucji międzynaro-
dowych.

Kłeska, jaką poniósł Waldemar-
aras w sprawie Wilna, jest przyczy-
ną wycofania tej sprawy z pod re-
ferendum ludowego.

Drugą przyczyną jest ostra kry-
tyka, z jaką spotkała się polityka
Waldemarasa w stosunku do Polski.

Ofiarodawcy wzamian za ofiarę
otrzymują żetony: srebrny—za wpła-
cenie 50 lit. i złoty—za wpłacenie
100 litów.

W miejscowościach, gdzie lu-
dność polska odmówiła nabywania
żetonów, szaulisi zastosowali cały
szereg niesłychanie ostrych repre-
sji.

W pow. Jezioroskim miejscowy
oddział Zw. Szaulisów przeprowa-
dził szereg rewizji i aresztowań
wśród miejsc. Polaków, za to je-
dynie, że nie wpłacili „składek” na
„Dom Szaulisów”.

Jedynym sposobem uchronienia
się przed niesłychanymi gwałtami
i represjami jest nabycie sprze-
danych znaczków.

go odbyło się posiedzenie Komisji
Kontroli Długów Państwowych. Z
ramienia rządu brał udział w po-
siedzeniu komisji p. minister skar-
bu Czechowicz i prezes Prokura-
torji Generalnej Bukowiecki. W
sprawie pożyczki stabilizacyjnej z
roku 1927 postanowiono: 1) dele-
gować dwóch członków komisji
posłów Osieckiego i Michalskiego
do podpisania obligacji pożyczki;
2) wezwać rząd, aby niezwłocznie
wreczył Sejmowi projekt ustawy o
dodatku budżetu na rok 1927—
28 stosownie do planu stabiliza-
cyjnego, ogłoszonego jako załącz-
nik do rozporządzenia Prezydenta
Rzeczypospolitej z dn. 13 paździer-
nika 1927 r. (Dz. U. R. P. N. 88
poz. 789).

WARSZAWA. 18. X. (Pat). Dziś
w drugim dniu pobytu delegacji
prasy rumuńskiej w Warszawie to-
czyły się w godzinach przedpołu-
dniowych w gmachu Sejmu w sie-
dzibie związku syndykatów dzien-
nikarskich i sprawozdawców sej-
mowych obrady konferencji poro-
zumienia prasowego polsko-ru-
muńskiego. Przewodniczył prezes
red. Grzegorzcyk, w asyście szefów
wydziałów prasowych Ministerstw
Spraw Zagranicznych polskiego i
rumuńskiego p. Libeckiego i
Diano. Uczestnicy konferencji wy-
stępowali ciekawych referatów p.
Diano o przebiegu i rezolucjach
międzynarodowej konferencji pra-
sowej w Genewie, oraz p. Bar-
descu o konferencji prasy łaciń-
skiej w Bukareszcie, poczem jed-
nomyślnie uchwalili w wyniku dwu-
dniowych obrad konferencji szereg
rezolucji. O godz. 2 w poselstwie
rumuńskim odbyło się śniadanie
wydane na cześć uczestników kon-
ferencji PPPR przez p. posła ru-
muńskiego Karola Davila. O godz.
4-ej prezes naczelny organizacji
dziennikarskiej — Związek Syndy-
katów Dziennikarskich p. Zdzisław
Debicki podejmował uczestników
delegacji rumuńskiej w liczniejszym
gronie przedstawicieli sfery rządo-
wych, gospodarczych, dziennika-
rskich i artystycznych, czarną kawą
w salonach hotelu „Polonia”. Wie-
czorem uczestnicy konferencji PPPR
byli obecni w Teatrze Wielkim na
premierze opery „Lakme”, poczem
po krótkim posilku a la fourchet-
te w gronie koleżeńskim udali się
na dworzec, wyjeżdżając w stronę
Gdańska, skąd udadzą się do
Gdyni. W obu miastach portowych
gorące rumuńscy spędzą dzień ju-
trzejszy, poczem udadzą się do
Poznańa, a stamtąd nazajutrz do
Łodzi i Katowic. Ostatnim etapem
ich podróży będzie Kraków.

Jubileuszowa sesja i manifest Centralnego Komitetu Wykonawczego Z.S.R.R.

Dzisiejsze dzienniki sow. donoszą, że dn. 15.X b. r. w Leningradzie rozpoczęła się Jubileuszowa Sesja Centralnego Komitetu Wykonawczego Z.S.R.R. Już oddawna zapowiadała prasa sow. to uroczyste posiedzenie, na którym obecni władcy Rosji mieli dać sprawozdanie za swego 10-letniego panowania i ogłosić publicznie, wiele już dobrodziejstw otrzymał lud rosyjski za ten okres czasu, a wiele jeszcze i co ma otrzymać.

Jak za dawnych carskich czasów z wielką pompą, witanie przez kilkanaście orkiestr dźwiękami „Internacjonała”, spotykani raportami d-cy okręgu i d-cy marynarki bałtyckiej przybywają bolszewicy carowie do udekorowanego, zgodnie z wydanymi przez policję rozkazami, Leningradu. Eskadra lotnicza dokonywująca ewolucji nad dworcem i tłumy publiczności jeszcze bardziej uświetniają ich przybycie. Nie obeszło się wprawdzie bez małej bójki urzędzonej na cześć przybycia władzy przez opozycjonistów z wiernymi komunistami, lecz drobny ten incydent został dzięki licznej i sprawnej agentom OGPU szybko zlikwidowany.

W obecności przedstawicieli niektórych państw obcych, przedstawicieli prasy bolszewickiej i zagranicznej o godz. 18 m. 50 w salach b. carskiego pałacu Tawryckiego (obecnie pałac Uryckiego) rozpoczęła się posiedzenie CKW. ZSRR.

Po inauguracyjnym przemówieniu Kalinina, wyjaśniającym powód zwołania sesji w Leningradzie (kolebka rewolucji rosyjskiej) i uczczeniu pamięci zmarłych bolszewików, następuje clou sesji — odczytanie przez prezesa Rady Kom-

sarzy Ludowych ZSRR projektu manifestu do ludu pracującego.

Wzorem carów, zwracają się obecni władcy rosyjscy do ludu z manifestem. Szereg dobrodziejstw i to niebylejakich ma spłynąć wskutek tego manifestu na wszystkich ludzi komunistycznej woli.

Uroczyste ogłoszenie i niewątpliwie sensacyjny, jak na stosunki bolszewickie, manifest ten nie przynosi dla społeczeństwa rosyjskiego żadnych realnych korzyści.

Poniżej przytaczamy w streszczeniu najbardziej charakterystyczne ustępy tego manifestu, a mianowicie:

1) ograniczenie dnia roboczego do 7 godz. dziennie (uchwała ma wejść w życie dopiero w roku 1928).

2) Zwiększenie kredytów o 50 milj. rubli na rozbudowę domów mieszkalnych dla robotników (zarządzenie te, że względu na ostry kryzys mieszkaniowy w Ros. sow., jest koniecznością państwową).

3) Zwolnienie od podatków części najbiedniejszych włościan i darowanie pożyczki udzielonej w w nieurodzajnych latach.

4) Państwowe zaopatrzenie dla starych i niezdolnych do pracy najbiedniejszych włościan.

5) Zniesienie kary śmierci (!!) dla każdego rodzaju przestępstw, skierowanych przeciwko państwu, przestępstw wojskowych i rabunku zbrojnego.

6) Częściowa i całkowita amnestja dla skazanych administracyjnie i sądowo, za wyjątkiem członków partji, występujących aktywnie przeciwko rządowi ZSRR.

Projekt tego manifestu, jak to zresztą bywa we wszystkich podobnych wypadkach, został przyjęty przez C. K. W. jednogłośnie.

Z ROSJI SOWIECKIEJ.

Proces szpiegowski.

MOSKWA, 18. X. (Pat.) Niebawem rozpocznie się proces kilku

Odmowa syndykatów duńskich.

KOPENHAGA, 18. X. (Pat.) Zjednoczone syndykaty odmówiły wzięcia udziału w uroczystościach związanych z obchodem 10-letniej rocznicy objęcia władzy przez bol-

osób oskarżonych o szpiegostwo na rzecz Anglii.

szewików w Rosji ze względu na wrogie stanowisko sowieckich związków zawodowych wobec międzynarodówki amsterdamskiej.

Delegaci angielscy na konferencji Międzynar. Zw. Gór. w Warszawie.

LONDYN, 18. X. (Pat.) Agencja Reutersa donosi: Sekretarz generalny Związku Górników Cook i skarbnik tego związku Richardson wyjechali dziś do Warszawy, gdzie wezmą udział w konferencji komitetu wykonawczego Międzynarodowego Związku Górników.

Zwyczajne Walne Zebranie Związku Legjonistów Polskich w Wilnie odbędzie się do 28 października o godz. 7 wiecz. w lokalu Rady Wojewódzkiej Osadników przy ul. Jagiellońskiej 3 m. 33.

ZARZĄD.

Komisja litewska na pograniczu polsko-litewskim.

Zdecydowana postawa władz polskich.

Z pogranicza polsko litewskiego donoszą dn. 18 bm. o g. 12.15, że na odcięk granicy polskiej na trakcie wiodącym z Użulej do Markowszczyzny, przybył w otoczeniu dwóch funkcjonariuszy straży granicznej litewskiej dowódca II rejonu pogranicznej straży litewskiej lej. Iszkowski i oświadczył placówce polskiej K.O.P., że do Użulej przybyła specjalna komisja, celem wyrażenia opinii litewskiej w sprawie wysiedlonych 12 Litwinów. Lejten. Iszkowski domagał się jednocześnie widzenia z zastępcą starosty pow. wil.-trockiego p. Łukaszewiczem, celem omówienia spotkania z przybyłą do Użulej komisją. Niezwłocznie posterunek graniczny polski powiadomił o tem wileńskie władze wojewódzkie.

Władze wojewódzkie wychodząc z założenia, że żądania litewskie są bezpodstawne, zdecydowały nikogo na granicę litewską nie wysyłać, uważając, że sprawa wysiedlonych 12 Litwinów jest ostatecznie załatwiona.

Wysiedleni Litwini zostali przewiezieni do Kowna.

Wczoraj, 18 b.m., nadeszło na granicę polsko-litewską ostateczne potwierdzenie Urzędu Pośredniczącego wiadomości konfidențialnej o przesłaniu, wysiedlonych Litwinów, do Kowna.

Wysiedlenie Litwinów przez szereg graniczną litewską kilka dni w Użulejach, przewiezieni do Kowna, w sposób demonstracyjny, jako ofiary terroru polskiego. Wszelkich przewieziono w specjalnym, udekorowanym flagami narodowymi, wagonie.

Prasa angielska o stosunkach polsko-litewskich.

LONDYN, 18. X. (Tel. wł.). „Times” w artykule wstępnym o konflikcie polsko-litewskim oświadcza, że obecna chwila jest z pewnością pomyślną dla wznowienia próby usunięcia anomalji „stanu wojennego” pomiędzy dwoma państwami, które są członkami Ligi Narodów. Litwa nie może uzyskać żadnych specjalnych korzyści w podtrzymywaniu tego bojkotu przeciwko jednemu z głównych sąsiadów, choćby miała powody do skarg.

Korzyści nawet częściowego porozumienia z Polską są dla Litwy oczywiste i jest rzeczą całkowicie niemiłą wyrażać się o tych korzyściach przez tak decydujące posunięcia, jak ogłoszenie w nowej konstytucji Wilna stolicą Litwy, co czyni wszelkie rokowania dyplomatyczne niemożliwymi. Rząd litewski mógłby poważnie złagodzić napięcie, gdyby cołgał to postanowienie, albo mógł je zmienić, zanim planowana konstytucja zostanie istotnie poddana pod referendum.

Z drugiej strony Polska ma wszelkie podstawy do okazania współczynnictwa i do uczynienia wszystkich, ażeby usunąć istniejącą na Litwie obawę przed ostatecznym pochłonięciem jej przez Polskę, którą to obawę wywołało szczególnie na Litwie zajęcie Wilna.

Dla Polski jest rzeczą ważną, aby w chwili, gdy cierpliwie i wytrwale dąży ona do skonsolidowania swych stosunków z Niemcami i Rosją Sowiecką, żadne z tych obu państw nie miało możliwości wykorzystania litewskiej niechęci do porozumienia. Wzrastające zaufanie do Polski mogłoby najbardziej pożądanym wyraz znaleźć we wspólnym myśleniu próbie złagodzenia nieufności i obaw małego państwa sąsiedniego i mogłoby otworzyć drogę do szerszego pojednania.

Wybuchy małosłownej nerwowości, jakie wyraziły się początkowo w zarządzeniach odwetowych na Wileńszczyźnie, zostały szybko porzucone, jako sprzeczne z godnością republiki, która na mocy swej wielkości, środków i zdolności swego narodu winna dążyć do wysokiego stanowiącego w gronie mocarstw.

Działalność Pleczkajtisa na emigracji.

Pisma podają, iż były poseł na sejm socjaldemokrata Pleczkajtis przybył ma do Rygi z Berlina, dokąd się schronił po zamachu w Tauragach.

Pleczkajtis zorganizuje na Litwie akcję pomocy dla litewskich emigrantów politycznych, poczem uda się do Stanów Zjedn., gdzie zamierza rozpocząć zbieranie funduszy na rzecz emigracji litewskiej.

Pleczkajtis informuje, że wielu emigrantów litewskich schroniło się w Niemczech, a zwłaszcza w Prusach Wschod., gdzie władze okazują im najdalej idącą życzliwość i opiekę.

Sprawa pism Paleologue'a pozostaje niewyjaśniona.

BUDAPESZT, 18.X. (Pat.) Izba odrzuciła wniosek domagający się wybrania komisji nadzwyczajnej dla wyjaśnienia sprawy pism Paleologue'a i wysokiego komisarza Francji Foucheta.

Ogólno polski zjazd karaimów w Trokach.

Dnia 23 b. m. odbędzie się w Trokach ogólnopolski zjazd delegatów gmin karaimskich w celu wyboru reprezentacji prawnej wyznania karaimskiego w Polsce oraz omówienia spraw kulturalno-oświatowych. Poszczególne gminy karaimskie odbyły już zebrania, na których zostali obrani delegaci tych gmin. W ten sposób udział w zjeździe, jako delegaci wezmą:

Z ramienia gminy karaimskiej w Wilnie — mec. Izaak Zajackowski, z ramienia gminy Trockiej — p. Emil Kobecki, z gminy Halickiej — mec. dr. Zachariasz Nowachowicz i z ramienia gminy Łuckiej p. Zachariasz Szpakowski.

Program zjazdu przewiduje następujące punkty:

Godz. 11 rano — uroczyste nabożeństwo w kenesie trockiej, celebrowane przez p. o. hachama karaimskiego hazzana trockiego Szymona Firkowicza.

Godz. 12 — a) otwarcie zjazdu w lokalu zarządu duchownego przez p. o. hachama,

b) wybory prezydium zjazdu,

c) przemówienia powitalne, d) uczczenie pamięci b. hachamów karaimskich i działaczy społecznych,

e) wybory hachama, godz. 14,30 — wspólny obiad delegatów i gości w lokalu gminy karaimskiej,

godz. 17 — dalszy ciąg obrad zjazdu, sprawy oświatowo-kulturalne, wolne wnioski i zamknięcie zjazdu,

godz. 20,30 — zebranie towarzyskie w lokalu gminy karaimskiej.

Zaznaczyć należy, że obecny zjazd ogólnopolski jest wynikiem odbytych w czerwcu r. b. konferencji gmin karaimskich w Haliczu, która przystąpiła do tego zjazdu przez opracowanie regulaminu wyboru hachama.

Zjazd w Trokach organizuje p. o. hachama p. Firkowicz wspólnie z prezesem Zarządu gminy Wileńskiej mec. Zajackowskim, któremu konferencja halicka powierzyła wykonanie swoich uchwał.

Zakończenie strajku górników w Niemczech.

BERLIN, 18.X. (Pat.) Strajk w przemyśle górniczym zakończył się dzisiaj przyjęciem orzeczenia rozjemczego. Jednocześnie sędzia rozjemczy berliński wezwał do siebie na czwartek przedstawicieli związków zawodowych i właścicieli kopalń środkowo-niemieckiego zagłębia węglowego.

Morderca Petlury przed sądem.

PARYŻ, 18.X. (Pat.) W rozpoczętym dzisiaj procesie mordercy Petlury Schwarzbarda, po zwykłych formalnościach, udzielono głosu oskarżonemu, który przedstawił okoliczności, jakie towarzyszyły zabójstwu i opowiedział, jak zrodziło się w nim pragnienie zemsty.

Pragnienie to powstało, gdy jeden z przyjaciół powtórzył mu rozmowę dwóch oficerów ukraińskiej armji biłogwardyjskiej, którzy jakoby przesiłali się na zajem w epowadaniach o popełnionych przez nich straszliwych mordach. Schwarzbard w dzielnym podnieceniu wspomina następnie o radości, jaką odczuwał po zwycięstwie tego, którego nazywał „niekimi mordercą”, oraz zapewnił, iż działał zupełnie sam. Oskarżony stwierdza następnie, że z rozkazu atamana zginęło zgórą pół miliona Żydów, kiedy zaś Petlura opuścił Ukrainę, pogromy, zdaniem oskarżonego, ustały.

Pod adresem sądu.

PARYŻ, 18.X. (Pat.) „Echo de Paris” poruszając sprawę procesu zabójcy Petlury Schwarzbarda, podkreśla, iż wyrok w tym procesie będzie miał kapitalne znaczenie. Dziennik przestrzega przed wybiegami, do których uciekają się obrońcy Schwarzbarda i zaznacza, że proces ma pierwszorzędne znaczenie dla Francji, ponieważ rzuca światło na metody używane przez Sowietów w walce z przeciwnikami politycznymi.

Dziennik cytuje rozkazy Lenina i Dzierżyńskiego w sprawie tępienia wrogów Sowietów i wymienia środki, jakie zostały podjęte przez ambasadora Rakowskiego w obronie Schwarzbarda.

Wyroki na włoskich opozycjonistów.

RYM, 18.X. (Pat.) Trybunał bezpieczeństwa państwa w procesie przeciwko komunistom, oskarżonym o nawoływanie do buntu, wydał wyrok, skazując zaocznie na 17 lat więzienia b. deputowanego Grieco, na 14 lat byłych deputowanych Melneliego i Innamorati, oraz na więzienie od 8 miesięcy do 5 lat — pięciu innych oskarżonych.

Łot Londyn—Australja.

LONDYN, 18. X. (Pat.) Z Hourtin w pobliżu Bordeaux donoszą, że cztery hydroplanów angielskie, które przybyły tam wczoraj popołudniu w drodze z Londynu do Indji i Australji odlecia w środę 19 b. m. w dalszą drogę ponad kontynentem europejskim do Marsylii.

Tranzyt przez Niemcy.

WARSZAWA, 17.X. (Pat.) Dn. 19 bm. rozpoczyna się w Berlinie kilkudniowa konferencja kolejowa w sprawie ostatecznego unormowania bezpośredniej komunikacji osobowej i bagażowej między Polską, Anglią, Francją i Belgją z tranzytem przez Niemcy.

HELENA ROMER.

Przypisane tumory Mózgowicza.

(Pożegnanie jesieni. Stanisław Ignacy Witkiewicz. Powieść. Warszawa 1927. Nakł. księgarń F. Hoesicka str. 450.

I.

Od czego tu zacząć chcąc zreasumować wrażenia tej orgastycznej biesiady literackiej, (z tamtym poczytnym tygodnikiem nie mającej, zaiste, nie wspólnego), jaki tu chwycić ogonek fikcyjnych embriónów tysiąca myśli rozsianskich na tych rozświetlonych, a jakże pełnych i skondensowanych 450 stronach. O czym pierwsi mówić, kiedy wszystko się tłoczy i krepi w tym samym wymiarze z pośpiechem 80 — 100 kmtr. na godzinę i larwy wrażeń w oczach przerażają się na buchające ogniem, krwią i wszelkimi obrzydliwosciami istoty żywej, namiętne żywe, a przytem zbudowane z precyzyjnym mechanizmem.

Może zacząć banalnie od początku? Nikt czegoś takiego nie napisał jeszcze u nas, ale to nie znaczy, by autor był wolny od pewnej szkoły i by jego powieść nie miała rodziców w przeszłości; pochodzi w prostej linii z Pałuby, (Irzykowski), po Nietcie, (Miciński), ale nie posiada głębi poetycznego natchnienia Nietoty, ani suchej skondensowanej logiki Pałuby, natomiast stokrój jest od tamtych rzeczy żywsza, barwniejsza, prawdziwsza, mimo bajkarstwa, no i pisana z temperamentem wszelkiego gatunku, w każdym kierunku stosowanym, w nadmiarze energii na każdy moment istnienia bohaterów. Najciekawszą bodaj stroną przeżytych utworów: Atanazego Bakbazala, Cefalina Arazela, Prudrecha, Wyprztyka, Łohajskiego,

Chwazdrygiela, Zosi Oslabędzkiej i t. p. jest to, iż będąc skonstruowanymi precyzyjnie maszynami mózgu autora, paradeksalnymi marionetkami przez które gada, krzyczy jak stulejczyzna żmija jego metafizyczne bestjaństwo, że chociaż wszystko, w najciekawszy sposób, odbywa się w tej książce jak w 450 kregach czy wirujących komórkach mózgowych potwornych rozmiarów, mimo to niema w nich nic sztucznego, a raczej sztuczność całości ogarnia, pochłania i łyka intelekt czytelnika, mechanizując go po swojemu, aż obracamy głową nadół, zaczyna oglądać świat od strony „bebechów” i, o zgrozo, znajduje w tem dziką przyjemność.

Nie jeden, może nawet nieprzeciętny inteligent, nie miał odwagi wyznać publicznie, że oglądanie własnych ruchów w przestrzeni i otaczającego świata po przez osobisty „pepek metafizyczny”, było przepędzeniem czasu wprost luksusem i że to zabawa wyższej klasy. Witkiewicz zabawia się tak przez 450 str. w naszej obecności, z bezwstydem młodego bogasprośnego prosięcia, (sam napisał, że to zawsze można powiedzieć str. 7), ukazując perspektywę metafizyczną, ewidentnie mózgową i innych organów człowieczych, uznanych za mniej „jawne”, z całą rozkoszą niepowstrzymanej żądni wglądami radości walenia w tłum. Cała książka jest jak diabelski figiel okrutnego łobuza, który się dorwał do skarbcza łupów ciska i cywilizacji niemi w zbiegowsko ludzkie: i tem i jeszcze tem... mor... w głowy, w piersi i gdzie padnie, mało ci? i jeszcze, i jeszcze, boli? śmierdzi? a masz, a masz! To kwiatem, to kamieniem, to ekstraktem, to ekstr... to owocem, to węzłem, to trucizną, to brylantem, to śmieciem, to klejnotem, to ochla-

pem, to popiołem, to krwawym ołowiem, to tęczowem” pawiem piórem i tak bez miłosierdzia. Nagromadziłeś sobie w szufladki, w kupeczki: tu pragmatyzm, tu pluralizm, tam metafizyka, tu bergsonizm, tam różne systemy filozofji, tu psychoanalizę, tam programy społeczne, indziej systemy pisania, kanony sztuki, prawidła „miłowania” plany, grzedy i kląbki, jakieś „złąd dotąd” i „naokoło Wojtek” i siłdnieści mniej więcej spokojnie, mniej więcej zadowolony brykając nieszkodliwie i nie wysoko, i czyniąc nieprzyzwoite, bezmyślne i bezelowe gesty koło siebie. A... poczekajcież, ja wam to wszystko poprzewracam na nice, zedre z was nietylko szaty, że będziecie jako Adam sprośność swą po raz pierwszy oglądający, nietylko jak Ewa ubiegająca wszystkim załegłym w sobie węzłem, ale skórę z was zedrze ten Torguemada, uda że się sam przy tem męczy mistycznie dla waszego zbawienia i gdzieś tam parskanie lekceważącym śmiechem, zostawiając na grodzie wyprute bebechy z bliznami, wzmówisz im, że i własne go opłatały śmiercielnie.

Sądze, że pisząc o książce Witkiewicza macie i przeszkadzają, jeżeli się go zna osobieście, mimo woli porównania, grzebania, autobiograficzne przypuszczenia czy jest Bakbazalem czy Prudrechem? Czy przeczytał całego Pronst’a, czy się morfinizował? Co mówią znajome kobiety o jego zdolnościach erotycznych? Co mówi o psychoanalizie, której w technice swych książek holduje na całej linii? Najlepiej więc o tem nie wiedzieć. „Babranie się w autorze jest nie dżentelmeńskie” pisze sam, niebożę, w przedmowie, która przypominą w rozwinięciu tematu kartkę w ogrodzie zoologicznym *ich beize, und spücke*, co się do lamy im-

lajskiej w Dreźnie odnosiło.

Ale, precedensy. Nie o autorze, ale o tych początkowych momentach jego powstawania, z których wszystko potem bierze początek, jakby życie było tak głupie, że nie właściwie nie umie stworzyć, tylko zmienia, przesuwa wartości, wyprowadza z czegoś, rozwija i znów skręca, wypytownia i znów szlifuje niezmordowanie. Witkiewicz jest synem jednego z najbardziej jasnych, konsekwentnych i śmiałych umysłów przeszłego pokolenia. Ojciec jego, krytyk Stanisław Witkiewicz, suchotnik, emigrant z Litwy, czekający całej życia niepodległości, niepodległy żadnym kanonom czy gwałtom obyczajowym, t. zw. przez publiczność „oryginał”, spędził dużą część życia w Zakopanem z żoną murzynką i synem „niepospolitym” Stasiem.

Życie kilku czy kilkunastu osób o paradoksalnym i śmiałym światopoglądzie, otaczało przyszłego autora Tumora Mózgowicza, J. M. Wściekły i Pożegnania Jesieni. Z tych tam turni umysłowych, z tej swobody szczytów, poszło to wszystko. Tak mało jest ludzi w Polsce mających temperament odwagi dla samej siebie. Najczęściej odważa cywilna, (bo w wojnie polska odwaga nie ma granic gdy się znajduje w mundurze i proch zwącha) otóż cywilna jest najczęściej ponura, cierpieliwa i w stylu pelikana drącego piersi, odwaga boleściwa, wyciśnięta z siebie gwałtem, z zesydu, albo na złość, szczekając zębami.

Tak zwany w kołach artystyczno-literackich *Witkacy*, malarz, autor, fenomenalnie zdolny i pracowity osobnik, posiadł bez wahania tę właśnie kpiącą, (sobie nie komu), odwagę i bawi się nią, a przyjemnie, że jest w nim tyle młodości, że go to saniego aż tak bawi.

Poza temi, z której wesołości wyprawianymi szpryncami, któremi pstry całą swą książkę, jak objadzoną słodką trucizną mucha, łążąc po wszystkim cennem co jest w pokoju, naładował ją też (książkę), esencjonalnym ekstraktem tego „mleka lwów”, którym był karmiony jako nieświadomy swych sił bożyczek, aż się nie zmieszcilo i wylało wszystkiemi porami. Całe to pisanie, to jest ciągle pęknięcie intelektu od nagromadzonej wartości, obserwowanej nadmiernej ilości odnośnie do przedmiotu, (choć tego nigdy dość, nigdy dość głęboko), od ciągłego o wszystkich intensywnego myślenia, jednocześnie w płaszczyźnie metafizycznej, społecznej, artystycznej i fizjologicznej. To współmierne i jednocześnie transponowanie tematu na kilka tonów, czy kilka instrumentów, gwałcenie mózgu czytelnika, by się nie lenił próbować tak pracować myślowo jak autor, to jest najwłaściwszą stroną tej książki, w tylu miejscach wspaniałej, a w tylu obrzydliwej do wymiotów.

Trzebaż jednak i o tych obrzydliwosciach. Autor pięścią wbija w głowę, (nie w zmysły), czytelników, wiarę w swą straszliwą perwersję erotyczną! „Zdawało się, że to już ostatni szczyt rozpasania, ale to było nic, wobec tego co potem nastąpiło”, „już zdawało się, że przeżył coś najgorszego, a tu spietrzyła się przed nim obrzydliwość tysiąckroć wyższego napięcia”, „dreszcz piekielnej żądy przerosł się w warjacką erotyczną wściekłość”, „ciało jej rozrywało się, coś niepojętego miażdżyło ją w bolesną miazgę niedoścignionej rozkoszy, oboje w zupełnem rozbestwieniu krzyczeli słowa głuche i poszarpane” i t. d. i takie tam potęgowanie potworności, maksyma zębów i zapłatań, sa-

dym z masochizmem, inwersja... nymfomanja i cóż? Przecie i tak wszystkiego jeszcze nie opisał, są luki w tych warjantach *a la maniere de Kama—Sutra*. Autor, zresztą, jak każdy co się temi rzeczami bawi, drepce w ciasnej przestrzeni. I przecie od wieków niema już w tem nic nowego, czy warto więc tak dużo o tem mówić? Nikt nie wierzy, że miejsce pierwszorzędne, jakie tym sprawom daje Witkiewicz w swej powieści, należy się i jest takim, w rzeczywistości wymiarze życia zbiorowego, czy choćby indywidualnego autora. Niech nie wmawia. To na nic nie potrzebne, zresztą będąc równie mózgowie jak cała książka, traci na znaczeniu, bowiem tym sprawom najsłabsze elokucje metafizyczne i słowa „koźle”, życia nie nadadzą, jeśli się rodzą w głowie. Przypomnieć sobie taki *Kult ciała* Srokowskiego... z mózgowymi egzercycjami nie miało nic wspólnego ta uproszczona erotyzmnie zmysłowa historia.

W utworze Witkiewicza wszystkie te gwałcenia, tarzania się w wyuzdanej rozpущce, nie działają na te centra nerwów o jakie może, (ubocznie) chodziło autorowi. Może mu były potrzebne, jak mózgowi potrzebne są wszelkie niższe funkcje fizjologiczne, więc w tej monografii mózgow, autor sumienie i te momenty oraz ich koordynację notuje. Ale mimo bardzo częstego nawracania do tych spraw i przekraczania tekstu alkoholem, kokainą i erotologią, nie o to wcale chodzi, jak by się pornografologem zdawać mogło. Tam jest szukanie, ciągle, do upadłego szukanie.

Życie gospodarcze.

Długi państwowe Polski.

Pomimo osiągnięcia nowej wielkiej pożyczki zagranicznej stoi Polska w rękach najcięższych zadłużonych państw świata. Obciążenie bowiem długami państwowymi na głowę ludności wynosi w Polsce po dodaniu do dotychczasowych długów — nowej pożyczki, 15,8 dolarów, czyli jest blisko 50-krotnie mniejsze, niż w Anglii i znacznie mniejsze aniżeli w innych państwach. Według obliczeń przeprowadzonych przed uzyskaniem ostatecznego kredytu, wynosiło obciążenie ludności długami państwowymi w stosunku do majątku narodowego w Polsce zaledwie 2,9 proc., podczas, gdy we Francji i

Anglii 34 proc., Norwegii 25,6 proc., Belgii 26 proc., Włoszech 21 proc., Niemczech 17 proc. a w Czechosłowacji 10,5 proc. Ogólna suma długów państwowych Polski wynosiła dotychczas 3.583.016,377,48 zł. czyli 402.586.109 dolarów amerykańskich. Z powyższej sumy przypada na długi wewnętrzne 314.298.158,48 zł., a na długi zagraniczne 3.268.718,219 zł., t. j., 367.271.710 dol. czyli 1.896.766.824 franków złotych. Po zadłużeniu sumą 72 milionów dolarów wyrażać się będzie raty dług państwowych Polski kwotą 474.586,109 dolarów a dług zagraniczny wynosić będzie 439.271.710 dolarów.

Obecne długi wewnętrzne państwa polskiego przedstawiają się w zł. następująco:

5 % Polska Pożyczka Państwowa z 1918 r.	3.411.702.10
5 „ długoterminowa wewn. Pożyczka Państw. z 1920 r.	1.492.077.00
5 „ krótkoterminowa wewn. Pożyczka Państw. z 1920 r.	1.741.416.00
4 „ Państw. Pożyczka Premjowa z 1922 r.	1.039.09
8 „ Państw. Pożyczka Złota z 1922 f.	16.306.030.97
4 „ bilety skarbowe i 5 proc. bil. skarbowe	2.310.10
6 „ złote bony skarbowe	199.776.01
Bony podatkowe	8.655.00
10 „ Pożyczka kolejowa	70.232.760.00
5 „ Konwersyjna Poż. Kolejowa z 1926 r.	4.805.850.00
5 „ Premjowa Pożyczka dolarowa serja I i II	44.771.754.60
5 „ Pożyczka Konwersyjna	75.274.934.00
8 „ Bilety skarbowe serji I i V	7.900.00
8 „ Bilety skarbowe serji VII—XIV	6.457.160.00
7 „ Bilety skarbowe serji VI	16.000.000.00
6 „ Bilety skarbowe serji XV	25.000.000.00
Bezprocentowy kredyt skarbu w Banku Polskim	25.000.000.00
Dług w Banku Gospodarstwa Krajowego	23.384.793.61
Razem złotych	314.298.158.48

Długi zagraniczne Polski określa poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Suma w walucie zagr., w której pożyczkę zaciągnięto	Po przeliczeniu na złote
I. Poż. emisyjne:		
6% poż. dol. z 1920 r.	19.574.500 dol.	174.793.517
8% poż. dol. z 1925 r.	31.500.000 dol.	281.284.109
8% cblig. Dol. service Motor	337.900 dol.	3.017.330
7% poż. włoska	379.835.500 lir.	188.778.244
II. Długi wobec rządów państw:		
Dania	419.250 K. duń.	1.002.427
Francja	1.041.999.685 fr. fr.	365.741.889
Holandja	7.912.833 fl. hol.	28.430.309
Norwegia	19.812.000 K. nor.	
	1.462 fun. sz.	45.988.111
St. Zjedn. A. P.	175.060.000 dol.	1.563.225.274
Szwajcaria	87.730 fr. szw.	151.457
Szwecja	6.251.500 K. szw.	15.005.475
Wielka Brytania	4.781.549 fun. sz.	208.972.810
Włochy	75.000.000 lir.	37.275.000
III. Długi wobec instytucji prywatnych:		
Francja	3.000.000 fr. fr.	1.053.000
St. Zjedn. A. P.	3.005.859 dol.	26.841.282
IV. Długi polikwidacyjne austro-węgierskie:		
	180.810.802 K. zł.	327.157.478
Ogółem zł. . . .		3.268.718.219

KRONIKA MIEJSCOWA.

— Sprawy handlu drzewnego. Zapotrzebowanie drzewa polskiego na wywóz wzrasta ciągle. Szczególnie poszukiwane jest drewno spławiane, którego podaż jest mniejsza od popytu. To też cena jest obecnie wyższą, niż przed rokiem. Eksporterzy, którzy dotychczas pracowali jedynie w Polsce zachodniej, przenoszą się obecnie na kresy północno-wschodnie. Producenti narzekają na zbyt poważną rozpiętość cen między materiałem tarym a drzewem okragłym.

W związku ze zwiększeniem się eksportu drzewa, kupcy, handlujący drzewem, nie przestają narzekać i ciągle posyłają memorjały do władz w sprawie trudności przy przewożeniu kołaja.

Ostatni memoriał dotyczy specjalnie Wilenskiej Dyrekcji Kolejowej. Memoriał zaznacza, że Dyrekcja ta nie ma wystarczającej ilości wagonów towarowych, przeto przemysłowcy i kupcy nieśnią muszą nierzadko kilkanaście dni czekać na podstawienie wagonów. Pociąga to za sobą niepotrzebne koszty, gdyż niedostarczenie na czas, według umowy budulca, połączone jest ze stratami. Dalej narzekają, że z braku otwartych wagonów, dostarcza się wagony kryte, co utrudnia ładowanie.

Pozatem niernormalnie funkcjonują stacje, kontrolujące ładowność wagonów, jakoteż wagi kolejowe. Wynikają z tego takie anomalje, że na jednej stacji kolejowej kaza zrzucić z wagonów część drzewa, a na drugiej stacji stwierdza się, że waga jest za mała.

KRONIKA KRAJOWA.

— Przygotowania do obchodu „Dnia Oszczędności” w Polsce. Przygotowania do propagandy idei oszczędnościowej w Polsce w dniu

międzynarodowego święta oszczędności dnia 31 października — są w pełnym biegu.

Komitet rozstał okólnik, przypominający o „Dniu Oszczędności”, wydaje afisze i ulotki propagandowe i poleca broszury w tej sprawie.

Ministerstwo Wyznań i Oświecenia przyrzekło współdziałać nauczycielstwa w pracach miejscowych komitetów obchodu.

Obchody miejscowe odbędą się według następującego programu: rozlepanie plakatów, rozdawanie ulotek, wykłady w szkołach, pochody organizowane przez spółdzielnie i kasy oszczędności.

Tyle co do prac przygotowawczych Centralnego Komitetu. Nie wiemy natomiast nic o przebiegu prac przygotowawczych w naszych lokalnych organizacjach spółdzielczych.

— Wzrost zużycia nawozów sztucznych. Polskie fabryki nawozów sztucznych, rozdzielili na jesień b. r. pomiędzy konsumentów około 150.000 tonn nawozów superfosfatowych przeważnie 16 procentowych.

Wobec 108.000, sprzedanych w tym samym okresie ub. r., wzrost jest dość znaczny. Najwięcej superfosfatu zużyto w Poznańskim, potem duże zwiększenie zużycia wykazały kresy.

Mimo stwierdzonego wyżej wzrostu konsumpcji nawozów sztucznych w Polsce, należy pamiętać, iż ta konsumpcja jest jeszcze b. niska w porównaniu z ilością zużywanych nawozów sztucznych w innych państwach europejskich. Wykazuje to w sposób wymowny następujące porównanie liczb:

Według ścisłych danych statystycznych, rolnictwo Danii zużywa rocznie 32,46 kg. nawozów sztucznych na hektar uprawnego obszaru, podczas gdy w Polsce zużywa się zaledwie 12,46.

W Holandji zużywa się 475 kg. fosfatów, 148,5 soli potasowych i 90 azotu na hektar gruntu uprawnego, podczas gdy w Polsce zużywa się tylko 4,4 fosfatów, 1,5 soli potasowych i 4,3 azotu.

SPRAWY PODATKOWE.

— W sprawie płatności podatku przemysłowego. Doszło do wiadomości Ministerstwa Skarbu, że niektóre organizacje kupieckie rozpowszechniają wśród swych członków pogłoski o mającym się ukazać w najbliższym czasie zarządzeniu Ministerstwa Skarbu, przewidującym ustawowy termin płatności III kwartalnej zaliczki na podatek przemysłowy za rok bieżący z dnia 15.10.1927 r. nadzień 15.12.1927 r., a to z uwagi na zbliżający się termin płatności podatku dochodowego za rok 1927.

Wobec powyższego Ministerstwo Skarbu stwierdza z całą stanowczością, że pogłoski te nie odpowiadają rzeczywistości, gdyż ustawowe terminy płatności zarówno III kwartalnej zaliczki, jak i podatku dochodowego na rok bieżący będą z całą ścisłością przestrzegane.

W interesie zatem samych płatników leży terminowe uiszczenie należności podatkowych. W ten tylko bowiem sposób unikną wpłacania należnych świadczeń podatkowych bez kar za zwłokę i ew. kosztów egzekucyjnych.

— W sprawie eksportu jaj. Jednym z eksportowych artykułów naszego rolnictwa są jaja.

Wywóz jaj z Polski dosięga rocznie pokaźnych rozmiarów pod względem ilościowym pozostawia dużo do życzenia.

Dzisiaj jaja może z Polski wywozić każdy, bez względu na to, czy posiada, lub nie, odpowiednie urządzenia techniczne, czy rozporządza wykwalifikowanym personelem.

To też do wywozu jaj przystępują częstokroć ludzie niefachowi, wywożący towar zły, nieodpowiadający wymogom zagranicy, obniżając tem markę polskiego towaru na rynkach zagranicznych i szkodząc interesom hodowców drobiu w Polsce i solidnego kupiectwa.

W związku z powyższem Ministerstwo Rolnictwa opracowało projekt odpowiedniego rozporządzenia P. Prezydenta Rzplitej. Projekt ten nie wprowadza reglamentacji ilościowej, lecz wyłącznie jakościową.

Firmy, trudniące się eksportem jaj, będą mogły wywozić towar w ilościach nieograniczonych, byleby tylko świeży, odpowiednio posortowany i należycie zapakowany.

Wymieniony projekt został w swoim czasie przesłany do opinii zainteresowanym organizacjom rolniczym i zrzeszeniom o charakterze wyłącznie handlowym.

Właściwość tych organizacyj główne zasady projektu zaakceptowała.

— Ruch oszczędnościowy wzrasta. Jak wykazują dane za ub. miesiąc ruch oszczędnościowy we wrześniu rozwijał się bardzo pomyślnie.

Nietylko w bankach państwowych, w których wzrost wkładów najwyraźniej się zaznaczył (w Banku Gospodarstwa Krajowego wkłady wzrosły o 4 proc. do sumy 570 milj., w P. K. O. o 5 proc. do sumy 44,8 milj. zł.), lecz także w poważniejszych bankach prywatnych oszczędności stale wzrastają.

Nawet w licznych mniejszych bankach i spółdzielniach, w których w poprzednich miesiącach ujawniał się pewien spadek, oszczędności ponownie wzrastają.

Wzrost ruchu oszczędnościowego osiągnięto głównie dzięki wydatnej podwyżce stopy dyskontowej, która dochodzi do 9 proc. w stosunku rocznym.

Giełda Warszawska w dniu 18. X. b. r.

C z e k i :

	sprzedaż	kupno
Holandja	358,50	357,60
Londyn	43,41	43,30
Nowy-Jork	8,90	8,88
Paryż	35,00	34,91
Praga	26,41,5	26,35
Szwajcaria	171,94	171,51
Włochy	48,72	48,60

Papiery procentowe:

Dolarówka	62,00—60,50
Pożyczka kolejowa	103,50
5% poż. konwers.	66,00—67,00
5% konwersyjna kolej.	63,00—64,00
8% listy zastawne Banku Gosp. Krajowego	92,00—93,00
8% oblig. komun. Banku Gosp. Kraj.	92,00—93,00
Banku Rolnego	43,00
8% ziemskie	84,50—86,00—85,00
4,5% ziemskie	63,00
8% warszawskie	85,00—87,00—85,50

A K C J E :

Bank Handlowy	129,50
Bank Polski	162,00—158,50—150,00
Bank Spółek Zarob.	99,00—100,00—99,00
Cukier	6,35—6,15
Węgiel	126,00—122,00
Nobel	55,00—54,00
Cegielski	59,00—59,25—59,00
Lilpop	42,50—43,00—42,00
Modzejew	11,00—11,15—10,75

Wieści i obrazki z kraju

O uzdrowienie stosunków szkolnych w Dziśnie.

W marcu 1927 roku Komitet Obchodu imienia Marszałka Józefa Piłsudskiego w Dziśnie zwrócił się do nauczyciela miejscowego gimnazjum artysty rzeźbiarza Józefa Orłowskiego z prośbą o zmożliwienie popiersia Marszałka Piłsudskiego, które miało być wystawione w dniu Jego imienin w Domu Ludowym.

Po uroczystości upłynęło kilka dni. W dniu 26. III. b. r. p. Orłowski wstąpił do Domu Ludowego i ku swemu wielkiemu zdziwieniu zauważył rozbitą doszczętnie biust Marszałka. Głowa była oderwana i rzucona w kąt, popiersie w drugi kąt, a wszystko zmiażdżone, co wyraźnie wskazywało na złośliwość ze strony wandalów.

P. Orłowski zameldował o powyższym na posterunku policji, która prowadząc w tej sprawie dochodzenie ustaliła, że „w dniu 25. III. b. r. w obecności nauczycieli Michała Stopy, Paradowskiego i Rzepikówny uczniowie rozbili głowę biustu Marszałka Piłsudskiego, następnie oberwali brwi, nos odcieśli nożem, poczem ulepili z gliny rogi i przykładali do głowy, a p. Stopa począł biust po głowie gaskać i mówić: Jaki to mądry chłopak”. To ustalił protokolarnie policjant Barcewicz.

Cóż się wtedy stało z p. Orłowskim? Wzywa go dyrektor gimnazjum p. dr. Tadeusz Staniewski, oświadczając mu, iż w wypadku, jeżeli będzie w dalszym ciągu dochodził swych praw, w sprawie podłożonego popiersia, zostanie zwolniony z posady. P. Orłowski nie usłuchał i w rezultacie po kilku miesiącach otrzymuje z Kuratorium Szkolnego powiadomienie o zawieszeniu go w czynnościach służbowych, z jednoczesnym przesłaniem wniosku do Min. W. R. i O. P. o zwolnienie.

P. Orłowski znowu musi wrócić na dawne stanowisko, tego bowiem domaga się sprawiedliwość. Nieprawości w Dziśnie nie mają być nadal tolerowane, czekamy więc co nam na to powie Wilenskie Kuratorium.

Zjazd delegatów Kół Partii

Drugi z kolei w ostatnich czasach zjazd powiatowy delegatów Kół Partii Pracy na terenie województwa wilenskiego odbył się w ubiegłą niedzielę, t. j. dn. 16 b. m. w Brastawiu.

Ceny w Wilnie z dn. 18-go października, 1927 r.

W hurcie.

Ziemiopłody:	
Żyto za 100 kigr.	39—41
Owies nowy	40—41
Jęczmień browarowy	45—46
„ na kaszę	39—49

W detalu.

Mąka amer. za 1 kg.	100—110
„ żytnia 50 proc.	60—65
„ razowa	40—45
„ kartoflana	80—90
„ grecka	60—70
„ jęczmienna	60—65
chleb pyłowy 50 proc.	0,60—0,65
„ razowy	0,38—0,40

Mięso	
wolowe za 1 kg.	2,65—2,85
baranina	2,60—2,80
wieprzowina	3,30—3,65

D r o b i :	
kury za 1 sztukę	5,50—6,50
kurczęta	2,00—3,00
kaczki żywe	5,00—8,00
kaczki bite	4,00—6,00
gęsi żywe	12,00—15,00
gęsi bite	10—12
indyki żywe	18—22
indyki bite	13—16

Tłuszcze:	
słonina kraj. 1 gat.	4,50—4,80
„ kraj. 2 gat.	4,20—4,40
smalec wieprzowy	4,60—5,00

Ceny rynkowe.

Oleje:	
liniany	2,50—2,70
inokost	2,50—2,70
makuchy	48—52

R y b y :	
liny żywe za 1 kigr.	3,50—4,50
liny sińte	2,50—3,00
karasie żywe	2,00—2,60
karasie sińte	1,70—2,20
szczupaki żywe	3,00—3,90
szczupaki sińte	2,00—2,50
okonie żywe	3,50—3,80

Nabiał:	
mleko za litr	0,45—0,50
smietana za 1 litr	2,10—2,40
s e r	1,90—2,00
masło niesolone	5,70—6,40
„ solone	5,00—5,50
masło deserowe	7,00—7,80
jaja za 10 sztuk tward.	2,00—2,20
„	1,50—1,70

Warzywa:	
kartofle za kigr.	0,17—0,20
cebula kigr.	1,00—1,30
marzech pęczek	0,25—0,27
pietruszka pęczek	0,13—0,18
buraki kigr.	0,23—0,27

Popierajcie przemysł krajowy!

wym, na co ma być spisany przez policję protokół.

P. Orłowski bierze zaświadczenie od p. Syrewicza, że żadnej awantury w jego mieszkaniu nie było, wobec czego nie mogło być mowy również o protokole policyjnym i udaje się wprost do Kuratorium, a później do Ministerstwa W. R. i O. P. przedstawiając dowód swej niewinności.

Było jednak zapóźno, gdyż decyzya o zwolnieniu już zapadła. Zupenie więc niewinnego człowieka wyrzuca się na bruk, bez żadnego dochodzenia dyscyplinarnego, olatego tylko, że w wolnej Polsce ośmielił się dochodzić swych słusznych praw, że nie darował nauczycielom, których obowiązkiem jest stać na straży dobrego wychowania

działu szkolnej, zniechęca się nad biustem Pierwszego Marszałka Polski. Nietylko to zresztą było powodem zwolnienia p. Orłowskiego. Wiemy, że p. dyr. Staniewski bez skutku namawiał zwolnionego do wstąpienia do Piasta, że p. Orłowski zwracał dyr. Staniewskiemu uwagę na jego niewłaściwe pojmowanie obowiązków szkolnych przez angażowanie się do roboty partyjnej i występowania na wiecach, rządzenie się drogą nienawiści klasowych, co również w niemaleym stopniu przyczyniło się do wyrzucenia p. Orłowskiego z posady.

Podobne praktyki w naszej administracji szkolnej jeszcze są na porządku dziennym. Ale chyba już czas nareszcie z tem skończyć i przeprowadzić prawdziwą sanację stosunków szkolnych. Należy ją zacząć od Dziśny. Dyrektor gimnazjum, który z jednej strony bez żadnych podstaw przyczynia się do zwolnienia niewinnego nauczyciela, a z drugiej toleruje wandalizm wśród innych nauczycieli — nie powinien być nadal dyrektorem.

P. Orłowski znowu musi wrócić na dawne stanowisko, tego bowiem domaga się sprawiedliwość. Nieprawości w Dziśnie nie mają być nadal tolerowane, czekamy więc co nam na to powie Wilenskie Kuratorium.

Pracy powiatu brastawskiego.

Prezydium tego zjazdu stanowili pp. Wacław Rytel (przewodniczący), J. Barbarski (sekretarz), B. Kozieł, J. Schabowski, J. Trombicki. W zjeździe wziął udział delegat Zarządu Gł. p. F. Świdorski, który wygłosił obszerny referat o sytuacji politycznej i gospodarczej w państwie, oraz zastępca starosty pow. brastawskiego p. Uniątycki.

Sprawozdania o stanie organizacyjnym Kół, sytuacji gospodarczej i potrzebach miejscowych złożyli następujący delegaci: B. Kozieł z Drui, J. Wieliczko z N. Pohostu, Trombicki z gm. Jody, Cytowicz i Barbarski z gm. i miasta Brastawia oraz K. Rożnowski z ramienia Kół w Opsie i Widzach. Ze sprawozdań tych wynika, że ogólny stan powiatu w porównaniu z innemi na Wilenszczyźnie jest dość dobry, mimo to, iż powiat ten był naogół mocno zniszczony w czasie działań wojennych. Zauważyć się daje znaczne ożywienie w pracach samorządu, zwłaszcza powiatowego.

Delegaci Kół Partii Pracy wyrażają zgodną opinię, że dla podniesienia dobrobytu i kultury wśród ludności konieczne jest: rozszerzenie toru kolejki Dakszty—Druja; przeprowadzenie nowej trasy kolejowej, łączącej pow. brastawski z z postawskim; założenie szeregu szkół zawodowych lub choćby kursów wędrownych, rolniczych i rzemieślniczych; założenie oświetlenia elektrycznego i energii dla mniejszych warsztatów w miasteczkach oraz, co najpilniejsze — stworzenie sieci spółdzielni producentów i inu dla polepszenia warunków zbytu i samej wytwórczości.

W wyniku rzeczowej dyskusji, przeprowadzonej po referatach, zjazd uchwalił następujące rezolucje (treść podajemy oddzielnie) oraz wysłał depesze hołdowniczych i gratulacyjnych do: Pana Prezydenta Rzplitej, Pana Marszałka Piłsudskiego, wicepremiera prof. Bartla i prezesa Stronictwa polsa Kościłkowskiego, które zostały przyjęte wśród entuzjastycznych oklasków i okrzyków: „Niech żyje!”

Do zarządu powiatowego w Brastawiu zostali wybrani pp.: W. Rytel (naczelnik urzędu skarbowego) jako prezes, J. Barbarski (sekretarz), A. Romanowski (skarbnik), J. Schabowski, F. Kęszczycki i B. Kozieł.

Następny z kolei zjazd powiatowy odbędzie się w niedzielę dn. 23 b. m. w Postawach.

„Enrilo“

ma smak i zapach czystej kawy ziarnistej, — natomiast jest pożywniejszym, zdrowszym i znacznie tańszym!

Proszę się przekonać, „Enrilo“ można nabyć w każdym składzie kolonialnym.

Zważać na znak fabryczny „młynek do kawy“!

539913

— Uruchomienie komunikacji autobusowej na linii Iwieniec—Raków—Gródek—st. Mołodeczno. Na mocy zezwolenia wojewody nowogródzkiego uruchomiono w miesiącu bieżącym osobową komunikację samochodową na linii Iwieniec—Raków—Gródek—st. Mołodeczno i z powrotem.

Kursować będzie codziennie jeden autobus Ford na 12 miejsc w/g rozkładu jazdy i niezależnie od ilości pasażerów.

Wszyscy urzędnicy państwowi i wojskowi podróżujący w sprawach służbowych mają pierwszeństwo przed innymi pasażerami.

Opłata za przewóz osób pobierana będzie według taryfy następującej:

Dla

